

Året 2022:

Et fantastisk år for humanistiske ceremonier

For Humanistisk Samfund var 2022 et år med fokus på de unge i folkeskolen, hvor vi slog et slag for mere mangfoldighed. Og så var 2022 et fantastisk år for de humanistiske ceremonier.

Stor fremgang i humanistiske ceremonier

Det har været et godt år for de humanistiske ceremonier. Antallet af konfirmationshold vokser stødt, vi har set flere bryllups- og navngivningsceremonier og næsten en fordobling af humanistiske begravelser.

Intet kunne lade sig gøre uden de dygtige aktive medlemmer, og vi har i 2022 har flere frivillige, celebranter og ceremonile-

AF
CHRISTOFFER
MUNCH PAULSEN,
REDAKTØR

Humanistisk konfirmation i Roskilde 2021. Antallet af unge, der vælger en humanistisk konfirmation, er stigende. I 2022 valgte 540 at blive humanistisk konfirmeret.

dere end nogensinde: Hele 120 personer fordelt på ceremoniområderne. Antallet af unge, der ønsker en humanistisk konfirmation, er også stigende. 540

unge valgte en humanistisk konfirmation i 2022 – sammenlignet med 420 i 2021.

Det er desuden en femdobling på bare seks år, så det går i høj grad i den rigtige retning.

Det blev dækket bredt – både af TV 2 og DR:

”Stigningen er et udtryk for, at de unge er blevet mere bevidste om, at der er en langt større mangfoldighed i dag, end der var tidligere,” sagde religionssociolog Henrik Reintoft Christensen til DR.

2022 var også et kærligheds år med hele 18 bryllupper sammenlignet med 8 i 2021, og 8 navngivningsceremonier i 2022 sammenlignet med 4 i 2021.

I 2021 var der i alt 30 humanistiske begravelser. Det tal er næsten fordoblet i 2022, hvor 58 humanistiske begravelser er blevet afholdt rundt om i landet.

I 2022 blev det desuden billigere at få en humanistisk begravelse.

Folkeskolen i fokus

Mere end 30 procent af alle danske børn fra 5-16 år er ikke medlem af folkekirken, og dem skal der tages hensyn til!

Folkeskolen skal være for alle børn, så de uanset religion og livssyn kan føle sig inkluderet i fællesskabet.

Den evangelisk-lutherske kristendom

har i dag særstatus i Folkeskoleloven og folkeskolen som helhed, og det må der gøres op med for at opnå ligestilling af livssyn.

Gudstjenester og kristen konfirmationsundervisning skal ikke foregå i skoletiden – heller ikke til jul.

Når eleverne deltager i julegudstjenester som en del af folkeskolens juleafslutning, bliver det sjældent behandlet i undervisningen hverken før eller efter julegudstjenesten.

I Humanistisk Samfund mener vi, at deltagelse i gudstjenester i skoletiden udelukkende bør foregå som integreret del af undervisningsforløb.

Derfor har vi blandt andet formuleret et forslag til inkluderende juleafslutning, da det bør tilrettelægges på en måde, hvor alle børn uanset baggrund, etnicitet og religiøst eller ikke-religiøst livssyn kan deltage på en meningsfuld måde og føle sig som en del af fællesskabet.

Ifølge en undersøgelse bakker halvdelen (50 procent) af danskerne os op i, at folkeskoler bør lave inkluderende juleafslutninger. 35 procent svarede "nej", mens 15 procent svarede "ved ikke".

Folkemøde: Retten til selv at vælge

De deltagende på årets Folkemøde på Bornholm har været enige om, at det var ganske givende.

Det er tydeligt et afgørende sted at gøre opmærksom på vores arbejde i foreningen – og for generelt at kunne deltage i den politiske samtale.

Humanistisk Samfund deltog også i tre paneler: En debat om menneskerettigheder og religionsfrihed, en debat om tros- og religionsfrihed i udviklingsarbejde, hvor daværende udviklingsminister Flemming Møller Mortensen også deltog, og hvor vi understregede vigtigheden af at inkludere ikke-religiøse livssyn, retten til frit at vælge sit livssyn og beskyttelse af ikke-troende. et panel om etik, moral og religion i folkeskolens undervisning, hvor religionslærerforenings formand John Rydahl også deltog – John Rydahl, der i øvrigt også er talsperson for Folkekirkenes Skoletjeneste.

Her argumenterede vi blandt andet for, at kristendomskundskab ændres til 'Religion, etik og filosofi', med plads til kritisk tænkning og med et religionsvidenskabeligt perspektiv, ligesom kristendommen bør fylde væsentligt mindre i faget, end den gør i dag.

Folketingets åbningsceremoni

Demokratiske rettigheder var i fokus under den humanistiske åbningsceremoni af Folketinget, der har været afholdt siden 2018. 15 folketingsmedlemmer deltog, hvilket er lidt under, hvad det plejer at være.

For andet år i træk søgte vi om at blive optaget i det officielle åbningsprogram, men blev igen afvist. Begrundelsen fra Folketingets formand Henrik Dam Kristensen lød:

"(...) folkekirken grundlovssikrede særstilling på afgørende vis binder kirke

Dorthe Hove Olesen var årets hovedtaler ved Humanistisk Samfunds ceremoni i forbindelse med Folketingets åbning i oktober 2022.

"Truslen mod demokratiske rettigheder, som det kan synes skyller ind over os fra alle sider i disse år, giver os – og særligt jer – en øget pligt til at holde den demokratiske dialog ved lige. Og ikke tage vores demokratiske rettigheder for givet," sagde forperson Lone Ree Milkær i sin tale til de folkevalgte.

Årets hovedtaler Dorthe Hove Olesen tog i sin tale fat på problematikken om at have svært ved at forestille sig, at fremtiden bliver bedre:

"For en verden plaget af klimakrise, krig og et samfund, hvor stadig flere har ondt i livet, er der i den grad brug for, at vi vender blikket ud. Ud mod hinanden og ud mod verden. At vi tør håbe og drømme, og at vi påtager os et ansvar for at gøre en forskel og finde nye muligheder for positiv forandring," sagde hun.

og stat sammen, og derfor har den traditionsrige åbningsgudstjeneste, der går helt tilbage til 1848, en særlig plads i det officielle program."

Humanistisk Samfund kan midlertidigt ikke se, at folkekirken mister noget ved, at der tilbydes en alternativ ceremoni.

"Folkekirken mister hverken rettigheder eller gudstjeneste ved at give plads til vores ceremoni på det officielle program. Afslaget ærgrer os, da vi mener, det er vigtigt, at der er et tilbud til de medlemmer af folketinget, der har et andet livssyn end det kristne," lyder svaret fra vores forperson.

Mød humanisterne

I en række portrætartikler træder Humanisten et skridt nærmere på medlemmerne og lader dem fortælle deres historie og grundlag for at være en del af Humanistisk Samfund.

Eva Grützmeier er nyt medlem i Humanistisk Samfund. Men hun er hurtigt blevet aktiv og har stærke meninger om, hvad organisationen skal kunne og gøre.

Eva Grützmeier

FOTO: HUMANISTISK SAMFUND

HS skal ud over stepperne og ind i folks hverdag

I marts måned sidste år (2022) hjalp Google Eva Grützmeier med at finde vej til Humanistisk Samfund. Hun var på jagt efter holdninger til og debat om humanisme.

”Vores demokratiske samfund bygger jo på humanisme, og jeg undrede mig over, at vi ikke har mere sprog om, hvad humanisme betyder for os. Så da jeg fandt HS, var det en oplevelse af YES, der er skrevet noget om humanisme, og der er mennesker, som samles om det livssyn. Det vil jeg gerne være en del af,” fortæller Eva Grützmeier om sin indmeldelse i HS.

Hun er 57 år, arbejder på et krisecenter for voldsramte kvinder og har tidligere været ansat i socialpsykiatrien og på erhvervsuddannelsesområdet. Hun er cand.phil. i pædagogik og endvidere uddannet som psykoterapeut, coach og

konfliktmægler. Frivilligt arbejde med konfliktmægling optager en del af hendes fritid, som hun også har brugt på at være kontaktperson i Dansk Flygtningehjælp.

”Jeg arbejder rigtig meget med mennesker og brænder for at hjælpe dem med ’næste skridt’. Fælles for det hele er en humanistisk og eksistentielistisk tilgang, som også udgør baggrunden for min interesse for humanismen,” siger Eva Grützmeier.

For hende handler humanisme især om ansvar for andre mennesker.

”Vi taler meget om den enkeltes rettigheder, men vi skal også tale om, hvad den enkelte selv skal byde ind med, for i humanismen har vi jo netop et ansvar for, at andre kan være med.”

Eva Grützmeier ser ikke humanismen som ateistisk, men som agnostisk, det vil sige, at vi forholder os åbent til, at der kan være en mening med tilværelsen, som vi ikke umiddelbart kan forklare.

”Jeg er ikke ateist, og jeg vil nødig have en humanisme, som ekskluderer religioner. Men til forskel fra religionerne skal vi ikke tale om, hvad meningen er med livet, men hvordan vi skaber mening i livet,” siger hun.

HS skal være mere opsøgende

Selvom Eva Grützmeier mener, at ceremonierne i HS er ”supervigtige” og selv er i gang med uddannelse til ceremonileder, mener hun, at de fylder for meget i den nuværende HS-profil.

”Jeg mangler, at HS kommer mere ud over stepperne og ind i folks hverdag. Jeg mangler nogle flere svar på, hvad vi vil med humanismen. Det er praktisering af humanismen, der skal være alternativet til religionerne, og derfor vil jeg gerne have sat flere ord på de humanistiske værdier, og hvad de betyder for vores samfund. Ellers risikerer vi at lave nogle fantastiske ceremonier, men så efterlade folk der,” fastslår hun.

Hun oplever, at folk vælger HS-ceremonier med det, hun kalder en ”væk-fra-motivation”, hvor det primære formål er at undgå Folkekirken. Det skal ændres til en ”henimod-motivation”, hvor HS og ceremonierne tilvælges på grund af de humanistiske værdier. Men det kræver, at viden om disse værdier udbredes til større dele af samfundet.

AF
FINN DANIELSEN
JOURNALIST

Vi taler om døden for ikke at sidde fast

Inspireret af temaugen 'Vi taler om døden' har vi snakket om tilgangen til livet og døden samt tiden efter et tab med Mathilde, hvis søster blev humanistisk begravet. Vi har også talt med vores ceremonileder Ole Morten Nygård for at få hans perspektiv på, hvordan de humanistiske begravelser bliver afholdt, og hvilke tanker man som ceremonileder gør sig for at skabe trygge rammer for de pårørende til at sige deres sidste farvel. Livet og døden er ikke nogen fast form, som kan konkluderes på én gang for alle, men for mange er det vigtigt at tale om døden og ikke mindst den sorg, der følger med.

Af Gunilla Zitawi-Koch, kommunikationspraktikant

Den optimistiske og ukuelige blå anemone

Ceremonilederen tænder det store stearinlys og byder velkommen. Det er ikke til at tage fejl af, at den humanistiske begravelsesceremoni for Mathildes storesøster Louise er startet. Mathilde synes allerede, at det er en fin ceremoni, og hun har det godt med, at ceremonilederen har ansvaret for Louises begravelse. Det føles betryggende og gør, at hun, sammen med sin mor, kan lade tårerne få frit løb. Det har de givet sig selv lov til. Det er lige præcis det, der er meningen med denne ceremoni. Selvom gæsterne er en blandet gruppe, hvor nogle ikke helt forstår, hvor "ham med præstekraven" er, så oplever Mathilde, at stemningen er god, rummelig og andægtig. Nu lægger ceremo-

nilederen an til, at de skal synge Den blå anemone, som de valgte, fordi søsteren er født på Lolland.

den skrøbelige blå anemone står ukuelig og sikker, på trods af alverdens modgang.

Mathilde synger med, så godt hun kan gennem tårerne, og tænker på, hvor veludført ceremonilederen har tilrettelagt det. Mens tårerne triller, lægger Mathilde pludselig mærke til endnu et lag i sangen – den beskriver så fint, hvordan den skrøbelige blå anemone står ukuelig og sikker, på trods af alverdens modgang. På samme måde nægtede Louise at lade sig kue på trods sin terminale sygdom, og holdt sig i live meget længere end mange typisk gør med den sygdom. Flammen danser lydløst på stearinlyset og leder Mathildes tanker hen på søsterens livlige og altid optimistiske væsen, der længe insisterede på, at hun ikke var døende. Mathilde er overbevist om, at det var søsterens uovertrufne optimisme, med tendenser til verdensfjernhed, der faktisk hjalp hende med at leve i nuet og dermed overleve sygdommen så meget længere, end hvad man typisk ser.

Den humanistiske begravelse er til for de pårørende

Præcis ligesom til Louises begravelse, tænder Ole Morten Nygård også et stort stearinlys, når han som ceremonileder byder velkommen ved starten på en humanistisk begravelsesceremoni. Det er nemlig en fast og helt bevidst del af de humanistiske begravelser, at ceremonilederen kan markere, hvornår ceremonien

starter og slutter ved at tænde lyset og puste det ud igen. Er det bedsteforældre, der begravnes, kan et barnebarn få lov til at tænde og slukke det for også at inddrage pårørende i børnehøjde. Ole Morten fortæller, at han desuden har et bestemt jakkesæt på specielt til anledningen, som hjælper ham til at indtage rollen som ceremonileder, hvor han ser sig selv som et menneske i funktion:

"Så handler det lidt mindre om mig, og det er jo det gode ved at have en uniform af en art, det er at sige, at nu er det ikke mine følelser, det handler om, hvordan jeg har det, eller om hvad jeg spiste til morgenmad. Nu handler det om noget andet – et menneske i en funktion," som han beskriver det. På den måde kan han være der for de pårørende, som han ønsker, og som ceremonien i bund og grund er til for.

Selvom de humanistiske begravelser er kendetegnet ved at fokusere på afdøde selv og dennes levede liv, så kendetegner det også en vigtig del af ceremonien, og planlægningen heraf, at have de pårørende med. Ole Morten forklarer, at han og de andre ceremoniledere oplever, at de får skabt et rum for de pårørende, der støtter dem i sorgen. At fortælle ceremonilederen om afdødes liv og hvad vedkommende var god til, på en objektiv måde, hjælper de pårørende til at sætte døden, livet og sorgen i perspektiv, og det kan være rart for dem at få plads til

“Når du lægger én rose for eksempel på en kiste, så er det din personlige rose.” Ole Morten Nygård, ceremonileder

at mindes de vigtige og smukke ting omkring personen.

Mathildes storesøster Louise døde af terminal hjernekræft som 36-årig. Mathilde og hendes mor var derfor forberedte på, at døden ville indtræffe, og kunne dermed planlægge begravelsen i god tid. På den måde vidste de, at de ikke skulle bekymre sig om alt det praktiske, men at der var plads til at kunne være i følelserne. Da familien ikke er troende, og fordi søsteren døde så ung, var det vigtigt for Mathilde, at der blev holdt en form for begravelsesceremoni:

“Vi havde brug for ét eller andet, også når sygdomsforløbet havde været så forfærdeligt langt, og fordi det jo er lidt noget andet, når det er en på 36, der dør, end en der dør af alderdom, synes jeg. Så min mor og jeg vidste, at vi nok gerne ville have, at der skete noget, men vi vidste ikke lige hvad og hvordan,” forklarer hun.

Det var vigtigt at der skulle ske “noget”, fordi det giver hende som humanist en utrolig ro at vide, at det bare er “slut prut”, som hun kalder det, altså at der ikke er noget liv efter døden. Derfor er det også vigtigt at markere denne afslutning på en værdig og passende måde. De fleste valg omkring begravelsen tog Mathilde, både fordi de er en lille familie, men også fordi moren havde et mindre overskud, og fordi søsteren overordnet ikke havde en stærk holdning til, hvordan begravelsen skulle foregå. Det var også Mathilde, der var først til at tænke over planlægningen af begravelsen, da hun ved et tilfælde stødte på de humanistiske begravelser

gennem et Facebook-opslag. Hun undersøgte det nærmere, og viste så en video til Louise og sagde: “Du kommer ikke til at være her, kære søster, men jeg tror, det her kunne være godt for mig.” Og det var søsteren med på.

En afskedsfest Louise gerne selv ville have været med til

Ceremonilederen puster lyset ud, og beder nu gæsterne om at “gække ud”, præcis som Louise bad om, at der skulle blive sagt. Mathilde varmes ved tanken om hendes søsters livsbekræftende ønske om, at de skulle feste, og at de ikke kun behøvede at sørge. Efter ceremonien er der da også planlagt, at de fortsætter i et festlokale tæt på Louises hjem, så det føles lidt som om, hun “er med”.

Mathilde står nu i festlokalet sammen med et par af hendes veninder og hygger sig med en øl i hånden. Men det er ikke en hvilken som helst øl, de har sørget for – moren er nemlig fra Nordjylland, og derfor var de alle tre enige om, at det skulle være Thy Pilsneren, der skulle serveres, da de i sin tid planlagde dagen. Det er lige, som det skal være, kan Mathilde mærke.

Faktisk, tænker hun, er det lige sådan en fest, som Louise selv ville have elsket at være med til.

Hun synes, at stemningen er ligesom ved en hyggelig havefest eller lidt ligesom 1. maj, bare i endnu bedre omgivelser. Det passer hende dog også godt, at Louises afskedsfest er er ved at slutte. Gæsterne har drukket en øl eller to, men hjælper nu med oprydningen og begynder at tage hjem. Mathilde tager fat på opgaven med at gøre lokalet rent og tænker, at begravelsen blev lige som hun ønskede. Da hun

står med støvsugeren i hænderne, tænker hun på, hvordan hele dagen foregik lige som det skulle, og at alt spillede. Faktisk, tænker hun, er det lige sådan en fest, som Louise selv ville have elsket at være med til.

En praktisk måde at arbejde med sorg på

Ole Morten ser de humanistiske begravelser som en måde at arbejde rent praktisk med sorgen på. Gennem sit arbejde har han erfaring med, at det at gøre noget fysisk i forbindelse med denne sorg, gør, at den bliver lettere at være i og mindre farlig at have tæt på livet. Det at arbejde praktisk med sorgen under den humanistiske begravelsesceremoni kan blandt andet ske ved at opsummere afdødes liv gennem den mindetale, som ceremonilederen har skrevet på baggrund af samtaler med de pårørende. Det kan også være fællessang eller at holde et minuts stilhed. At få arbejdet med, og dermed så at sige bevæget, sorgen, hjælper nemlig til, at den ikke sidder fast. Også rent kropsligt at bevæge sig under ceremonien, er der en tanke bag, også selvom det blot er en lille bevægelse: “Vi bruger også et minuts stilhed, hvor folk rejser sig op, også selvom de er gamle, fordi det giver en kropslig bevægelse, så man får kroppen ind der,” forklarer Ole Morten om denne forankring i kroppen, og uddyber, at han og de andre ceremoniledere sørger for både at lægge op til en kollektiv og en individuel kropslig handling. Den kollektive ligger forholdsvist sent i ceremonien og er det ene minuts stilhed, og efter ceremonien lægger ceremonilederen op til, at alle går op og lægger blomst, så der også bliver et personligt element:

“Når du lægger én rose for eksempel

på en kiste, så er det din personlige rose. Så selvom det er kollektivt, så er det også personligt. Man kan ofte se på den måde folk lægger rosen på og den måde nogle klapper kisten på, hvordan lige præcis dén relation var. Nogle gør det hurtigt, og nogle tager sig tid. Og her kommer det personlige også ind,” siger han.

De humanistiske begravelsesceremonier er på den måde et fint mix af en overordnet ramme og plan, som ceremonilederne gennem erfaring ved virker, og samtidig med plads til at inkorporere de pårørendes og eventuelt afdødes ønsker, hvor det er relevant. Ole Morten forklarer, at ceremonilederne sørger for at personliggøre ceremonien på en værdig måde ved at opsummere det liv, der har været. Det sker blandt andet gennem mindetalen, som ceremonilederen skriver efter en samtale med de nærmeste pårørende, så man bliver mindet om afdødes liv og bedrifter. Efterfølgende, forklarer Ole Morten, laver ceremonilederen en perspektivering til livet:

“Her kommer jeg typisk ind på, hvad personen var for sin samtid, og hvordan hun eller han forvaltede sine talenter. Ting jeg har spurgt de pårørende ind til ved samtalen inden ceremonien. Det er et forsøg på at opsummere, hvad livet har været”, uddyber han.

I tilfælde som Louises, hvor man godt ved at personen er døende, forklarer Ole Morten desuden, at det er en kæmpe hjælp for de pårørende, at man på den ene eller anden måde har snakket ceremonien igennem inden, præcis ligesom Mathilde og søsteren havde gjort. Som Ole Morten forklarer, er det rart og praktisk, fordi det ellers er ting, der skal opfindes inden for den lille uge der ligger op til begravelsesceremonien, og i den periode er man ekstra sårbar og kan måske ikke tænke helt klart. Samtidig ønsker de pårørende altid at gøre det mest rigtige, men den slags kan være svært at finde ud af, hvad egentlig er, samtidig med man måske ikke kan huske det hele, fordi sorgen er det der fylder.

Louise er altid med

I dag sidder Mathilde med et trist blik i øjnene, og tænker tilbage på den dag, Louise døde. Det var en smuk, frostklar dag, fortæller hun, mens udtrykket i hendes ansigt lysner. Mathilde husker, at både hun og hendes mor græd “som sindssyge”, som hun siger, med et glimt i øjet. På en gang var det både en rodet og alligevel fattet dag. De vidste nemlig samtidig også lige præcis, hvad der skulle ske og var helt indforstået med det, både når det kom til planlægningen, men også de følelser der uundgåeligt måtte komme.

Mathildes stemme liver også lidt mere op, da det får hendes tanker hen på den fantastiske fest, som hun synes, ceremonien også var, og så ikke mindst på Louise generelt. Mathilde genskaber den trygge fornemmelse hun fik i maven, da hun i sin tid planlagde ceremonien, hvilket gang på gang bekræfter hende i, at hun gjorde det rigtige. Det er fordi, hun lyttede til den fornemmelse, at hun i dag har ro nok i krop og sind til ikke længere at have behov for at tælle, hvor lang tid siden det var, hendes søster døde. Men det ændrer dog ikke på, at det er en blandet følelse, at Louise kun lever videre gennem Mathilde.

Omstændighederne taget i betragtning, er hun nu også glad for, at hun i dag kan vende det til noget positivt og brugbart. Med tiden har hun lært, at der er situationer, hvor Louises ubekymrede livsindstilling kan gavne hende i hverdagen. For eksempel har Mathilde buldrende angst for bier og går derfor i hypnose. En dag kom der et gennembrud, hvor Louise er med i billederne på Mathildes nethinde, hvor hun også selv er på en dejlig eng. Mathilde skal forestille sig, at der kommer en sværm af bier, og fordi Louise af sig selv dukkede op, spørger hypnotisøren Mathilde, hvordan Louises tilgang ville være til bierne. Det går op for Mathilde, at Louise med hendes optimistiske verdensfjerne væsen slet ikke ville registrere bierne. Denne tanke var enormt tryk for Mathilde, idet Louise på den måde altid er med hende og kan minde hende om søsterens tilgang til livet. Louise er dog ikke med som et spøgelse eller noget i den stil, det er slet ikke sådan, Mathilde har det. Hun ved bare, at Louise er der.

Efter søsterens død har Mathilde også fået en kæreste, og sammen har de fået et barn. Deres nu halvanden-årige datter vil aldrig møde sin moster Louise. Det er

ikke en behagelig tanke for Mathilde, men hun sørger for aktivt at italesætte Louise, så hun kan leve videre på den måde i den lille families bevidsthed. For eksempel fik Mathilde på sin 25-års fødselsdag en hjemmelavet bamse af søsteren, der på det tidspunkt selv var 29. Denne bamse bor nu på datterens værelse og bliver omtalt, så der ikke er nogen tvivl om, hvem den er fra.

Fortsat fra side 3 "Mød humanisterne"

”HS skal være langt mere opsøgende der, hvor mennesker er sammen, for eksempel på skoler og arbejdspladser eller i fagforbund og idrætsforeninger. Og vi skal kunne tilbyde både skriftligt materiale og foredrag om humanisme,” mener Eva Grützmeier.

Hun har selv fået mulighed for at formidle humanismen til en større offentlighed, da hun er blevet projektleder for HS' deltagelse på Folkemødet 2023, og har været med til at tilrettelægge HS-arangementet ved Folketingets åbning i oktober.

”Jeg brænder for det her og vil noget med det, for mig er det ikke en hyggeting. Der skal ske noget, og det handler ikke bare om at udbrede kendskabet til HS. Det handler om at gøre noget ved vores samfund, og her skal vi bruge det livssyn, som HS repræsenterer.”

